І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 37. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЛЮТОГО 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 26, 1964 No. 37. VOL. LXXI.

ВІРЦ ПРОПОНУЄ ПРОДОВЖИТИ ОБОВ'ЯЗКОВЕ НАВЧАННЯ ДО 18 РОКУ ЖИТТЯ

Вашингтон. — Секретар праці Віллард Вірц, промовляючи на зборах бюджетових і урядових провідників скликаних Американським Т-вом Банкірів, запропонував обов'язкове шкільне навчання до 18-го року життя, це значить, щоб безплатне навчання відбувалося ще два роки по закінченні середньої школи (гай скулу). Він зробив цю пропозицію на зборах, які цікавилися проблемою як зменшити число безробітних. Секретар праці сказав, що згідно з його відомостями, тепер працюють або шукають праці від двох мільйонів до 3.5 мільйона молоді у віці між 16-им і 19-им роком життя. Їх всіх треба б звільнити з праці та післати до школи. Цю думку Вірца підтримали й інші промовці, бо секретар праці плянує післати до шкіл вище згадану молодь не тільки тому, щоб звільнити нові пости праці для старших віком робітників. Секретар праці має на думці те, щоб молодь дістала фаховий вишкіл в школах та щоб пізніше не була наражена на втрату праці внаслідок автоматизації фабрик та бюр. Секретар праці підкреслив, що це є його власний, а не урядовий плян. Шкільний вік молоді, — це справа, яку вирішують стейти. Так само стейти фінансують свої коледжі, в яких мала б безплатно навчатися молодь по закінченні середніх шкіл. Досі обов'язкове шкільне навчаня в більшості стейтів тривало до 16-го року життя. На зборах промовляли й інші промовці, які одноголосно погодилися в тому, що найголовнішим ліком проти безробіття повинно бути зменшення прибуткових податків, бо воно повинно скріпити економіку та створити нові варстати праці. Також майже всі присутні погодились в тому що треба б поліпшити та поширити освіту і фаховий вишкіл молоді. Промовці порушили важливу проблему, а саме, скільки є між безробітними так званих структуральних незатруднених, це значить таких, які шукають праці, але не мають потрібного вишколу, щоб зайняти вільні робітні становища, або мають вишкіл, але живуть в далеких від праці околицях. Знаючи число структуральних безробітних, можна б плянувати їхній перевишкіл або їхнє переміщення до інших стейтів, де є фахова для них праця. Головним промовцем на зборах був голова економічного факультету Шикагівського університету Алберт Ріс. Промовляли ще професори економіки в університетах: Принстонськім — Ричард А Лестер; Єйльськім — Генрі С Волліч і Гарвардськім — Дж. Т. Данлоп. Гостра виміна думок була в справі того, чи можливе є те, щоб не було нових домагань в справі збільшення заробітних платень, та змагань промисловців збільшувати ціни на товари. Професор Волліч був за те, щоб була контроля цін і заробітків, але представник банків д-р Чарлз Вокур заявив, що не може бути жадного „провідника" цін і платень у вільній не контрольованій економіці, де окремі спілки вирішують у переговорах із працедавцями висоту заробітної платні.

Шрайвер проєктує збільшити Корпус Миру до 14,000 добровольців

Вашингтон. — Директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, зізнаючи в Сенатській Комісії Закордонних Справ, проєктував збільшити число добровольців Корпусу Миру до 14,000. Шрайвер казав, що кваліфіковані американці домагаються вступити до Корпусу Миру, а представники закордонних країн зголошують просьби про присланнія їм нових добровольців. Тепер число всіх добровольців виносить 7,300, з того за кордоном є 6,668. Кошти втримання одного охотника зменшено з $ 9,000 до $8,560. До вересня 1964 року число добровольців мало б збільшитися до 10,500, а в 1965-му році воно мало б дійти до 14,000. Сенатор Стюарт Саймінґтон із Мізурі висловив побоювання, що Шрайвер мусітиме залишити працю в Корпусі Миру з огляду на те, що він тепер очолює заініційовану Президентом боротьбу проти убозтва. Але Шрайвер заявив, що цю справу може вирішити през. Джансон.

Голова Палатної Комісії Збройних Сил про ефективність керованих ракет

Вашингтон. — Голова Палатної Комісії Збройних Сил конґресмен демократ із Джорджії Карл Вінсон, промовляючи в Палатній Комісії Правил, домагався випродукувати нові типи далекосяжних бомбовиків для успішної оборони цієї країни від несподіваного нападу, але одночасно заявив, що не має слушности сенатор республіканець з Арізони Беррі Голдвотер, який недавно твердив, що американські далекосяжні ракети не є певні, і тому треба конче продукувати і бомбовики та літаки, якими керували б пілоти. Вінсон казав, що секретар оборони Роберт МекНамара і шеф летунства генерал Куртіс ЛеМей недавно зізнавали в справі далекосяжних ракет і вони обидва твердили, що американські ракети є певні. Вони різнилися в своїх зізнаннях тільки в подробицях. В четвер 27-го лютого має відбутися дебата над сумою дол. 19,600,000,000, яка є призначена на зброю. Цілий оборонний бюджет виноситиме у бюджетовому році 1965 — дол. 50,900,000,000.

В АМЕРИЦІ

● **Головний прокуратор** Роберт Кеннеді відвідав збори автомобільних робітників у Вашинґтоні і сказав, що він прибув до них тому, що покійний президент Кеннеді найближче стояв до їх організації, а Об'єднані Автомобільні Робітники допомогли були Джанові Кеннеді дістатися до Білого Дому та здійснювати пізніше його програму.

● **Президент Джансон** 18-го лютого відкрив засідання свого кабінету тим, що відобрав присягу від Сарджента Шрайвера, який вперше з'явився на зборах кабінету в характері окремого асистента Президента в справах поборювання убозтва в ЗДА. Одночасно Президент подякував своєму окремому дорадникові Теодорові С. Соренсенові, який залишає працю в Білому Домі 28-го лютого і востаннє з'явився на зборах Президентового кабінету. Сарджент звітував про те все, що він досі зробив для програми боротьби проти убозтва.

● **Метрополітальна опера в Ню Йорку** повідомила, що від найближчого сезону будуть збільшені квитки вступу на 25 центів за стоячі місця і на дол. 2.50 за деякі сидячі місця. Найдорожче місце коштуватиме дол. 13, тепер дол. 11. Дирекція закликає постійних субскрибентів до пожертв в сумі дол. 1000, бо такі опікуни опери зможуть легше набувати квитки вступу до опери, коли вона буде приміщена в новому Центрі ім. Лінкольна.

ПІСЛЯ ДОВГИХ НАРАД — КОРОТКИЙ ВІДПОЧИНОК

Президент Линдон Б. Джансон, провівши два дні в Каліфорнії на нарадах з мехіканським президентом Адольфом Льопезом Матеосом, перед своїм поворотом до Вашинґтону прибув з дружиною до Палм Спрінґс у тій же Каліфорнії, де провів частину дня на короткому відпочинку. Мала дівчинка привітала Президента з його приїздом до Палм Спрінґс.

Президент плянує діяти в справі бойкоту проданої пшениці

Вашинґтон. — Президент Джансон заявив, що він має плян переговорів із спілкою портових вантажників, які відмовляються навантажувати пшениці на пароплави Совєтського Союзу. Але він не виявив подробиць того пляну, що має на меті покінчити з бойкотом вантажників. Також асистент пресового секретаря Мелком Кілдуф сказав, що президент має плян діяння, але відмовився від його коментарів, заявляючи, що він „не приготований до обговорення". Кілдуф заявив, що президент вірить в те, що Джордж Міні, президент АФЛ — СІО „зробить все можливе, щоб робітнича спілка діяла з почуттям відповідальности в цій справі". Запитаний, чи це мало б означати, що Міні змінив своє становище щодо підтримки рішення спілки портових вантажників, які є проти навантаження пшениці, Кілдуф відповів: „Ні, це не означає". Президент Джансон конферував телефонічно із секретарем праці Вірцом, а перед тим із провідником спілок Міні. Бойкот портовиків був предметом обговорення також в Сенаті. Сенатор Фулбрайт, демократ із Аркенсо, сказав, що спілка, відмовляючись навантажувати пшеницю, „не визнає в основі закордонної політики уряду, схваленої Сенатом". А це, додав він, дуже небезпечна річ. Сенатор з Ілл. МекКінлій Дірксен, республіканський лідер заявив натомість, що він розуміє становище портових вантажників з огляду на те, що уряд свого часу ґарантував їм, що половина навантаженої пшениці буде перевезена пароплавами під американськими прапорами. Як відомо, згідно із законом, половина всієї проданої пшениці закордоном мусить транспортуватись американськими пароплавами.

Соренсен обороняє становище Кеннеді в справі охорони громадянських прав

Вашинґтон. — Т. Соренсен довголітній дорадник і приятель през. Кеннеді, сказав, що затримка покійним президентом акції в справі охорони громадянських прав сталася в результаті його „надзвичайного відчуття настрою в Конґресі та усій країні". Соренсен, який на цім тижні відходить зі свого становища, щоб писати книгу про през. Кеннеді, в радіо-телевізійнім інтерв'ю боронив тактику през. Кеннеді щодо законопроєкту про охорону громадянських прав. „У перших роках свого президенства, — казав Соренсен — він (Кеннеді) наполягав на переведення акції в справі охорони громадянських прав, але він не хотів робити тоді закликів до Конґресу, бо це лише пошкодило б самій акції". Згадуючи про інтерв'ю біографа през. Кеннеді проф. Бирнса минулого грудня, де було сказано про „інтелектуальні й політичні" зобов'язання през. Кеннеді, але невідомі авторові „зобов'язання серця" покійного президента, Соренсен сказав, що він (Кеннеді) показав „зобов'язання серця" в багатьох випадках. „Можливо, що він цього не показував тим, хто мало його знав, як професор Бирнс, але тим, хто працював з ним близько, день-у-день, він показував зобов'язання серця щодо великих справ нашого часу, щодо людей, з якими працював, щодо держави, якій служив", — заявив Соренсен.

Літературний вечір Докії Гуменної відбудеться у Ню Йорку заходом УВАН і „Слова"

Ню Йорк. — Об'єднання Українських письменників „Слово" й Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовують в суботу дня 29 лютого ц.р. літературний вечір відомої української письменниці, авторки роману „Діти Чумацького шляху" Докії Гуменної. У програмі вечора, що його відкриє вступним словом голова „Слова" Григорій Костюк, передбачений виступ Д. Гуменної на тему „Із секретів моєї творчої ляботаторії", Ольга Кириченко читатиме уривок з роману „Золотий плуг", артистка театру „Слово" Лідія Крушельницька прочитає новелу „Біла хустина" і сама авторка читатиме новелу „Два карбованці". Вечір відбудеться о 7-ій год. веч. в будинку УВАН при 206 Вест 100-ій вул. у Ню Йорку. Докія Гуменна, яка виступила вперше із своїми творами в 1920-х рр. у виданнях об'єднання селянських письменників „Плуг" і зазнала численних нападів збоку офіційної совєтської критики, в і дома широкій читацькій громаді на еміґрації не тільки своїм вищезгаданим 4-томовим романом, але й теж рядом повістей і збірок оповідань, між ними „Мана", „Велике Цабе", „Багато неба".

● **Лівий тижневик** „Нешенел Ґардіян" в Ню Йорку запросив до Тавн Голлу матір вбитого вбивника Лі Ґарві Освалда, і на ці збори прийшли 1,500 осіб, заплативши за квитки вступу більше як дол. 5,000. Вона заявила, що не можна говорити про її сина як про вбивника президента Кеннеді, поки в суді не буде доведена йому вина.

Створено окрему Комісію для координування політики супроти В'єтнаму

Вашинґтон. — У Вашинґтоні покликано до життя окрему Комісію з завданнями координувати політику Уряду і всіх задітересованих державних чинників у відношенні до Південного В'єтнаму. У проводі тієї Комісії стоятиме дотеперішній спеціяльний асистент заступника державного секретаря для політичних справ Аверелла Гарримана, Вільям Г. Сулліван, спеціяліст південно - азійських справ. У тій Комісії будуть заступлені Державний Департамент, Департамент Оборони, Центральна Розвідча Аґенція і Американська Інформаційна Аґенція. Вільям Сулліван підлягатиме безпосередньо державному секретареві Діновi Раскові, як його спеціяльний асистент. До Південного В'єтнаму відлетить в найближчому тижні знову секретар оборони Роберт МекНамара, щоб прослідити на місці, поскільки новий шеф тамошнього режиму ген. Нгуєн Хан пожвавив воєнні дії проти комуністичних партизанів. Погіршення тамошньої воєнної ситуації в останніх місяцях турбує американські керівні кола, які мусять прийняти в цій справі якісь важливі рішення. Станеться це після тієї нової інспекційної подорожі Роберта МекНамари до Південного В'єтнаму. Береться на увагу можливості перенесення партизанських дій і на Північний В'єтнам, щоб вказати йому ризико, зв'язане з продовженням підривно - агресивної кампанії проти демократичного режиму південного вільного В'єтнаму.

Перший корабель з американським збіжжям причалив до Одеси

Одеса. — Перший американський вантажний корабель „С. С. Ексхайлона" з вантажем збіжжя, що його недавно закупили большевики в ЗДА, прибув в минулу неділю до порту Одеси. Большевики зустріли 42-ох американських членів залоги того корабля так, як цього ті моряки ніколи ще не переживали: їх вгощали, показували особливості, обвозили, але водночас докладно сторожили та наказали найдалі опівночі бути назад на корабельному чердаку. Кожний з членів залоги дістав „пашпорт" з пересторогою, щоб його не згубити, під загрозою, що більше такого необережного моряка до міста не пустять. Їм дозволили піти вечером до оперного театру на „Мадам Батерфлай" і до читальні, де були самі комуно - пропагандивні „твори", а також повели до клюбу, де кожному з них додали по студентці, яка володіла англійською мовою і старалася в розмовах розпропагандовувати моряків. З порту і до порту відвезено моряків спеціяльними автобусами. Перед виїздом до міста заявлено морякам, що всякі любощі з одеситками заборонені!

Китайські комуністи таврують Францію за її політику в Конґо

Гонґ Конґ. — Комуно-китайська пресова аґенція Гшінгуа поширила за кордоном статтю, яка таврує ролю Франції в її колишній французькій колонії Конґо з столицею Браццавіль (вона не є тотожня з колишньою бельгійською колонією Конґо з столицею Леопольдвіль). Китайські комуністи закидають Франції, що вона економічно поярмила ту країну та що її „монополісти" опанували всі тамошні джерела прибутків. Французьке Конґо, в якому в минулому місяці стався лівий переворот, є першою колишньою французькою африканською колонією, яка саме тепер визнала комуно-китайський режим. Дипломатичне представництво Вільного Китаю в колишньому французькому Конґо буде зліквідоване, а на його місце прийдуть китайські комуністи. Однак Франція повідомила всі ті колишні свої колонії, що її визнання комуністичного Китаю не зобов'язує їх і кожна з тих нових африканських держав повинна поводитися за власними інтересами. Виступ Пейпінґу проти французької політики в Африці має те значення, що китайські комуністи задемонстрували, що визнання їх збоку Франції не означатиме їхньої повної однозгідности на азійському й африканському теренах.

Альбанські комуністи захопили будинок амбасади СССР в Тірані

Москва. — Совєтський уряд з обуренням повідомив, що альбанський уряд захопив будинок совєтської амбасади в столиці Альбанії Тірані і два мешкальні будинки совєтських дипломатів. Большевики твердять, що це власність совєтської держави і що перебрання тих будинків на власність альбанської держави — це грабіж, яка порушує міжнародні звичаї і зобов'язання. Коли ще були приязні совєтсько - альбанські взаємини, то Альбанія, совєтський сателіт, подарувала ґрунт, на якому Совєти збудували ті три будинки. Після 22-го конґресу компартії СССР в 1961-му році зірвано совєтсько-альбанські дипломатичні взаємини. Опустілими амбасадорськими будинками опікувались в Москві і Тірані окремі призначені для цієї місії особи. 24-го грудня минулого року альбанський уряд наказав тим особам також забратись геть з совєтських будинків, як теж вивезти відтіль всі меблі й інші рухомі предмети. Тепер забрано ті будинки для альбанських установ. Большевики ще не заявили, чи вони те саме зроблять з будинком альбанської амбасади в Москві, при чому не відомо, чи цей будинок альбанська власність, чи винайммлений.

УВАН започаткувала в Ню Йорку цикл Шевченкових доповідей

Ню Йорк. — В неділю 23 ц. м. відбулася в Українській Вільній Академії Наук у Ню Йорку доповідь проф. Олекси Повстенка „Українська архітектура в малярських творах Шевченка". Конференцію відкрив проф. В. В. Міяковський, привітавши доповідача, голову групи УВАН у Вашинґтоні. Далі, він повідомив, що тією доповіддю починається цикл наукових засідань та імпрез, присвячених 150-літтю народження Тараса Шевченка. Проф. О. Повстенко ілюстрував свою доповідь діяпозитивами картин і рисунків Шевченка, на яких зображені українські хати, церкви, монастирі та інші будівлі. Доповідач звернув увагу на надзвичайну влучність і правдивість передачі архітектур у цих малюнках. Проф. Повстенко передав до музею-архіву УВАН подарунок від вашинґтонської групи — старовинний вишитий рушник, що належав Олені Пчілці. Конференція вшанувала пам'ять недавно померлого А. В. Котовича, завідуючого архівом Української Православної Церкви в ЗДА, у Бавнд Бруку.

● **Лаль Багадур Шастрі**, міністер без портфелю в індійському уряді та здогадний наступник прем'єра Джаварлала Неру, натякнув в індійському парляменті на можливість компромісової полагоди кордонного спору з Комуністичним Китаєм.

СТВЕРДЖЕНО АҐРЕСІЮ КУБИ КАСТРА ПРОТИ ВЕНЕСУЕЛІ

Вашинґтон. — Міждержавна Комісія, покликана Організацією Американських Держав для прослідження скарги Венесуелі проти Куби за збройну аґресію, ствердила в 112-сторінковому звідомленні з минулого понеділка 24 ц. м., що дійсно Куба провинилась супроти Венесуелі, організуючи на її терені збройний переворот, пачкуючи туди зброю, вишколюючи венесуельських комуністичних партизанів та сіючи у Венесуелі неспокій безперервною ворожою підривною пропаґандою. На Комісію, яка проголосила те звідомлення, складалися такі держави: Арґентина, Коста Ріка, Уруґвай, Колюмбія і ЗДА. Найпереконливішим арґументом на підривно - революційну роботу кубинських комуністів на венесуельському терені був транспорт зброї, знайдений в одній криївці на венесуельському узбережжі 1 листопада мин. року. Той транспорт зброї охоплював 20 базук, 5 мінометів, 31 скоростріл, 9 відбивальних крісів, 80 автоматичних крісів, 67 детонаторів і багато амуніції. Стверджено, що той транспорт привезено з Куби моторовим човном, мотор до якого був доставлений Кубі з Монтреалю (Канада) літаком. Той човен знайдено також. На згаданих частинах зброї замазано кубинські печатки і знаки, але бельгійська фабрика зброї потвердила, що це частини зброї, проданої Кубі в 1959 році. Венесуеля зголосила формальну скаргу проти Куби 29 листопада мин. року. Це вже другий випадок, коли Організація Американських Держав ствердила аґресивно - підривну дію однієї американської країни проти другої, бо в 1960 році натавровано Домініканську Республіку за спробу аґресії проти Венесуелі та за спробу вбити венесуельського президента Ромульо Бетанкура. Однак це перший випадок одвертого засудження Куби Фіделя Кастра за аґресивні дії проти іншої латиноамериканської країни. Куба намагалася всіма можливими способами не допустити до демократичних президентських виборів у Венесуелі 1 грудня мин. року, ведучи на терені Венесуелі терористичні акти, застрашуючи населення та сіючи неспокій. Проте ці вибори таки відбулися і обрано на нового президента д-ра Рауля Леоні, інавгурація якого відбудеться 11 березня. У березні має теж зійтись Рада Організації Американських Держав, яка визначить час і місце з'їзду всіх міністрів тієї організації. Коли венесуельська поліція арештувала була венесуельського комуніста Едуарда Санчез Мадеро, то знайшла при ньому цілий плян, як 817 озброєних і вишколених кубинцями комуністичних терористів мали захопити столицю Венесуелі Каракас. Затії кубинських і венесуельських комуністів не повелися.

В справі Кіпру все ще радять в ОН — Кіпр збільшає свою армію

Об'єднані Нації. — За ввесь кінець тижня не було засідання Ради Безпеки в справі Кіпру. Рішено відкласти його аж до вівтірка 25 ц. м., сподіваючись, що до того часу приде до порозуміння між Британією, Грецією, Туреччиною та Кіпром, що його насправді репрезентують кіпрські греки. Генеральний секретар ОН У Тант буцім-то довів до згоди всіх тих чотирьох сторін на такі принципи: 1) Рада Безпеки має заґарантувати незалежність Кіпру, 2) міжнародний різнонаціональний мировий корпус, що буде висланий на Кіпр, має стояти під контролею групи держав з-посеред членів Ради Безпеки, 3) Об'єднані Нації мають призначити мирового посередника, 4) має бути затверджений договір, що ґарантує права кіпрських турків. [illegible] кіпрсько - грецький міністер закордонних справ Спірос Кіпріяну не признав перед журналістами, що він дав згоду на такі принципи. Тим часом західня преса повідомляє, що кіпрсько - грецький уряд щораз імпортує зброю, головно з Греції і Об'єднаної Арабської Республіки, при чому поважну частину тієї зброї отримують кіпрсько - грецькі цивілісти, чи пак члени „приватних армій", наставлених на воювання проти турецької національної меншини.

Лібія проти відновлення умови про американські й британські бази

Тріполі. — Лібійський уряд не задумує відновити ані продовжити договори з ЗДА і Британією, за якими ті англомовні держави мають в Лібії свої військові бази. Американська летунська база недалеко Тріполі повинна — за існуючим договором — існувати до 1971 року. Британська база має перед собою ще довше життя, бо британсько-лібійський договір підписано в 1953 році з 20-річною важністю. Тому американські керівні кола не придають великого значення тій офіційній заяві Лібії, вважаючи, що та заява має радше внутрішньо-пропаґандивне значення та може послужити Лібії, як засіб натиску на Америку, щоб дістати більшу допомогу. Хоча Лібія, завдяки великим прибуткам з недавно відкритих джерел нафти перестала бути залежною від американської господарської допомоги, проте вона надалі тісно пов'язана з американським і взагалі західнім господарським світом — власне отими нафтовими полями, що мають збут тільки на Заході, тому дуже сумнівно, щоб вона могла змінити свою дотеперішню прозахідню орієнтацію.

У СВІТІ

● **В британському парляменті** опозиційні посли з соціялістичної Партії Праці дорікали прем'єрові Алек Даґласові Гюмові, що він буцім-то — всупереч британському звичаєві — користає з послуг „імпортованого з Америки джентлмена", який пише йому промови. Ніякого прізвища не названо, але мова йшла про Елдона Ґріффітса, який проте — як стверджує американська преса — не є американцем, тільки валійцем.

● **У Конґо** колишній старшина поліції з Ню Йорку керує вишколом автохтонних муринських поліціянтів. Кошти цього вишколу обраховано на пів мільйона долярів, з чого половину заплатить Америка. Коли в травні минулого року збунтувалася 2,000-на конґолійська поліція і, вимагаючи підвищення платень, почала грабувати, її розв'язано. 400 колишніх поліціянтів прийнято назад.

● **З Парижа** відлетіло до Комуністичного Китаю п'ять французьких дипломатів, які мають формально розпочати дипломатичні взаємини між Францією і комуно - китайським режимом. Кльод Шайє став шарже д'аффер, а чотири інші дістали титули секретарів амбасади. В минулу суботу вже прибув до Парижу перший комуно - китайський дипломат, Сунґ Чін-куанґ в ранзі шарже д'аффер.

● **Голляндський прем'єр** Віктор Марійнен заявив у парляменті, що княжна Ірина, яка заручилась з еспанським князем, є далі другою з черги наступницею голляндського престолу, поки не відбудеться її вінчання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Ювілей тільки почався

Три останні видання „Свободи" стояли у значній мірі під знаком 70-річчя Українського Народного Союзу, яке припадало на „День Батька нашої країни" Юрія Вашингтона і яке врочисто відзначено того ж таки дня, в суботу 22-го лютого, в Карнеґі Голл у Ню Йорку, а чергового дня — в Шикаґо, Дітройті, Клівленді, Рочестері, Сиракюзах, Честері. Всі ці імпрези підготовлено великим вкладом праці і зусиль відданих працівників - союзовців, і всі вони заслуговують на окрему увагу й коментар. Але кілька завваг на тему ювілейної імпрези в Ню Йорку, що була центральною імпрезою, вже хоч би з уваги на наявність та промову генерального поштмайстра Джана А. Ґроновского, репрезентанта Уряду ЗДА і особисто президента Линдона Б. Джансона, який привітав ювілей УНС ще окремим листом, стосуються у відповідній мірі також до інших ювілейних імпрез, які вже відбулися або ще відбудуться, бо всі вони відносяться до тієї самої установи: Українського Народного Союзу.

Імпреза в Ню Йорку мала два головні аспекти: виступ п. Джана А. Ґроновского і концерт - прем'єра Павла Печеніги - Углицького „Відьма".

Виступ генерального поштмайстра, заздалегідь апробований президентом Джансоном, має першорядне значення і вартість. Уряд З'єднаних Держав Америки устами п. Ґроновского не тільки ствердив свою свідомість факту поневолення червоною Москвою українського та інших народів, факту української боротьби проти гніту в минулому й сьогодні, але одночасно склав зобов'язуючу заяву, що стан цього поневолення він не вважає за перманентний і що в основі й цілях його політики є повна національна та державна незалежність усіх народів. Друга частина промови Ґроновского відносилася до двох головних напрямних внутрішньої політики теперішнього уряду: урівноправлення всіх громадян та боротьби проти убозтва. Становище уряду в обидвох цих аспектах американської закордонної і внутрішньої політики навряд чи могло б мати кращий форум, як Український Народний Союз, який упродовж всього свого вже 70-літнього існування саме це й проповідує і за це змагається: за визволення поневоленого українського народу на рідній землі та за рівноправність, рівні можливості й добробут для всіх громадян Америки, без уваги — як красномовно заявив головний поштмайстер — на їх рід і прізвища. Виступ репрезентанта Уряду в цих справах на форумі УНСоюзу, з нагоди його 70-річчя, тільки підкреслює важливість цієї нашої організації та її праці для наших змагань.

Другий аспект суботнішньої ювілейної імпрези УНСоюзу — культурного порядку. Також з цього погляду це не була „ще одна імпреза", бо показала вона і нове культурне досягнення і нові таланти. Поставлення опери навіть у концертовій формі вимагає величезного труду в першу чергу виконавців: диригента, солістів, хору і балету. І знову треба сказати, що навряд чи можна було б вибрати відповідніший форум для такого культурного подвигу, як УНСоюз, бо розвиток культури належить так само до його цілей, як боротьба за волю і рівноправність, боротьба проти убозтва.

Ми не заслуговували б на назву спадкоємців цього великого доробку, яким є Український Народний Союз і символом якого були відбуті в його 70-річчя імпрези, якби ми, як громада, не зробили з цього практичного висновку: конечности докладати максимальних зусиль, щоб цю організацію постійно збільшувати і скріплювати в усіх відношеннях, бо — як твердив колись „найбільший союзовець" д-р Лука Мишуга — чогось більшого, шляхетнішого і впливовішого ми вже на цій землі не збудуємо. Тому й кажемо, що відбуті імпрези тільки започаткували 70-літній ювілей УНСоюзу. Найгіднішим завершенням цього ювілею було б досягнення його найближчої організаційної мети: сто тисяч членів!

Проти збіжжя для СССР

На адресу американських робітничих спілок може бути чимало критичних завваг: переріст бюрократичної адміністрації, висооплачуваної з обов'язкових робітничих внесків; засмічення „сковзьким" елементом, символом якого є президент одної з найбільших робітничих спілок Джеймс Гоффа; перетягання струни у їхніх вимогах, що приводить інколи до загирювання вартісних установ і варстатів праці, як це сталося з газетним страйком у Ню Йорку, з трагічними наслідками для одного поширеного щоденника. Але двох найбільших заслуг не може відмовити американським робітничим спілкам найбільший скептик: їх історичної заслуги в організуванні робітництва та в боротьбі за їх соціяльні права і їх патріотичної антикомуністичної настанови.

Ці обидва найпозитивніші елементи виявились у відмові двох робітничих спілок, що охоплюють портових робітників і моряків торговельної фльоти, навантажувати збіжжя, продане Совєтському Союзові. Американське робітництво принципово наставлене проти торгівлі з комуністичними країнами. А вже ніяк не сприяє воно торговельним угодам, в яких не береться на увагу професійних інтересів робітництва, в даному випадку робітників і моряків торговельної фльоти. Згадані спілки закидають Урядові президента Джансона знехтування обіцянки, яку дав був президент Кеннеді: принаймні половина кораблів, якими перевозитимуть продане Совєтам збіжжя, буде американською. Урядові чинники з Департаменту Торгівлі і Державного Департаменту звертають увагу на те, що транспорт американськими вантажними кораблями коштує дорожче, як закордонними, з огляду на високі платні американських моряків, і тому, мовляв, большевики відмовилися прийняти таку передумову, а американські збіжжеві компанії не хочуть тепер обтяжувати себе різницею в коштах транспорту. Водночас дорікається спілкам портових вантажників і моряків, що вони втручаються в компетенції Державного Департаменту і ніби накидають Америці закордонну політику всупереч рішенням державної верхівки.

Частина американської преси, яка сприяє „співіснувальномму" курсові закордонної політики, таврує „насильницькі" методи робітничих спілок, які ніби дискредитують Уряд в очах закордону (читай: большевиків), бо не дозволяють йому виконати підписану угоду. Однак, в даному випадку треба признати рацію робітничим спілкам: чому в угодах з комуністичними країнами не береться на увагу передусім інтересів свого робітництва? Чому якраз до комуністичних країн мають возити американські товари чужинецькі, та ще й комуністичні, кораблі, замість дати працю й заробіток своїм власним вантажним кораблям, портовим робітникам і залогам?

Цей останній страйк має також внутрішньополітичний аспект, немилий теперішньому Урядові. Як твердить „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з дати 2-го березня цього року в статті „Як робітничі провідники ставляться тепер до Джансона", робітництво не забуло, що в попередньому передвиборчому часі професійні спілки виступили були проти кандидатури Линдона Б. Джансона, за кандидатуру Джана Ф. Кеннеді. Невдача переговорів секретаря Віллярда Вірца з робітничими лідерами, що зібралися на конференції Екзекутивної Ради Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій минулого тижня у Маямі на Флориді, ця невдача у справі страйку вантажників і моряків не поліпшила відносин між Урядом і робітничими спілками. Це — одна з проблем, що турбує демократичні кола в цьому виборчому році.

ЗА ВОЛЮ І ДОБРОБУТ

ПРОМОВА ГЕНЕРАЛЬНОГО ПОШТМАЙСТРА ЗДА ДЖАНА А. ҐРОНОВСКОГО НА ЮВІЛЕЙНОМУ КОНЦЕРТІ У 70-РІЧЧЯ УНС В НЮ ЙОРКУ 22-ГО Ц. М.

Це приємність бути тут сьогодні в Карнеґі Голл, щоб взяти участь у програмі відзначення 70-річчя Українського Народного Союзу. Будучи польського роду, я вважаю це за особливу честь, що Ви мене запросили. Я свідомий того, що в минулому були суперечності між поляками й українцями, і коли б це трапилося в іншому часі і в іншому місці, то, може, я мусів би рятувати своє життя втечею! А втім, Ваше сердечне запрошення, щоб я прибув до Вас сьогодні, є для мене виразною пригадкою, що наші предки позбулися старих суперечностей, коли переступили Атлантик. І моє польське походження тільки допомагає мені з признанням оцінити почуття братерськости, яке сповнює Вашу гарну організацію.

Я поділяю з Вами, з власного досвіду, Вашу журбу долею Ваших земляків в Україні, які терплять під гнітючим ярмом комунізму. Їх гірке становище ще яскравіше унагляднене в цьому році, коли відзначаємо 150-ліття з дня народження Тараса Шевченка, найбільшого з усіх українських поетів, який так багато вдіяв, щоб розпалити полум'я свободи в серцях своїх земляків. Завдяки своїй далекозорості, своїй вірі у волю людства і своєму переконанню щодо остаточної перемоги, він став символом українського національного руху. Цей рух увінчався у 1918 році проголошенням Української Народної Республіки. Це здійснилася мрія Тараса Шевченка, коли Україна стала самоуправним членом у сім'ї народів. Але тоді прийшла брутальна большевицька неволя, що триває вже майже півстоліття. Сьогодні Україна з своїми 45 мільйонами громадян є найбільшою не-російською уярмленою країною не тільки в Совєтському Союзі, але й у цілій Східній Европі.

Проте не згасла іскра волі в українському народі. У 1932 році він запротестував проти сталінської політики примусової колективізації, і загони червоної армії вивезли з України всі збіжжові резерви, щоб провести програму штучного голоду. Масовий голод забрав тоді приблизно шість мільйонів людських жертв, і після того запанував у країні безприкладний політичний терор.

Але в другій світовій війні завзяті українці знову піднялись і з неймовірним героїзмом боролись як проти нацистів, так і проти большевиків. В усіх тих подіях вони залишались безстрашними — цей уярмлений нарід, який не визнає поразки.

Ми тут, в З'єднаних Державах, здаємо собі справу з його тяжкої долі. Наш Уряд не погоджується на совєтське панування над Україною — або над будь-котрою іншою країною совєтського бльоку — як на постійний стан. Наш Уряд постійно визнавав і підтримував право цих народів на їх державну незалежність, на уряд за власним вибором і на користування основними правами і вольностями. Ми є нацією, яка вірить у гідність особи і ми гаряче сподіваємось, що основні вольності простягнуться колись на всі народи світу.

І коли це наша мета, то нашим обов'язком є тут, в З'єднаних Державах, дати для решти світу приклад для наслідування. Така є наша традиція, і ми не можемо нею нехтувати. Близько двох сот років тому ми дали людству нову надію, проголосивши революційну концепцію: „всі люди створені рівними". Сто років тому Абрагам Лінкольн цю заяву ствердив своєю Еманципаційною проклямацією. З того часу ми відчинили нашу браму для переслідуваних людей з усіх країв земної кулі, щоб вони могли також ділити з нами надію на краще майбутнє.

Тепер, коли половина народів світу в кайданах, ще важливіше, як будь-коли, щоб ми продовжували нашу боротьбу проти дискримінації і гніту — боротьбу, яку так велично вів наш укоханий президент Кеннеді і яку так блискучо продовжує президент Джансон.

***

Минулого місяця президент Джансон заповів, що на міжнародному фронті він задумує покінчити з нашою дискримінаційною системою квот, особливо у відношенні до тих професіоналістів, які можуть бути корисними для нашого промислового світу. Забагато років минуло вже від того часу, коли ми поставили образливі бар'єри супроти центральних і південних европейців та азійців, і ми на цьому втратили так само, як і вони.

Як заявив Президент: „В установлюванні привілеїв нація, створена імігрантами з усіх країн, може запитувати тих, хто бажав би поселитися в ЗДА: ,Що ви можете зробити для нашої країни?' Але при цьому ми не повинні питатися: „В якій країні ви народились?' "

***

Тут, удома, ми мусимо подвоїти наші зусилля, щоб запровадити рівність для *всіх* наших людей. Під „ми" я розумію — Ви і я — не тільки уряд чи якусь частину нашої країни. Ми знаємо, що таке дискримінація. Наші батьки і прабатьки боролися проти неї на Україні і в Польщі. Вони боролися проти неї також і тут, в Америці. Вони були жертвами дискримінації тому, що їхні прізвища було тяжко вимовляти, або тому, що їхні предки прибули з такої, а не іншої частини Европи, або й тому, що вони не могли вивести своєї генеалогії від тих, що прибули на американський континент кораблем „Мейфлауер".

Усе це благі причини, але всі ми знаємо з особистого досвіду, що вони були цілком реальними в минулому для торгівців ненавистю й упередженням.

Те, що я хотів би підкреслити, є очевидне: кожен може бути дискримінований з будь-якої причини, чи то з огляду на колір шкіри, чи з огляду на величину носа, чи, нарешті, акцент у мові.

Сьогодні я стою перед Вами, як перший американець польського походження, що засідає в уряді З'єднаних Держав Америки. Моє призначення було не признанням для мене, як особи, але признанням для демократичної системи правління в нашій країні. Ті з нас, що зберігають спадщину „старого краю", зробили великий крок. Поведім же тепер наше діло вперед. Стараймося *всіх* американців трактувати як людей, без огляду на їх расу, колір та віровизнання.

Безперечно, я вимагав би цього також у відношенні до одніеї із національних груп, що цілковито заслуговує на це: у відношенні до дітей і внуків тих хоробрих українців, що боролися так завзято й так багато років за волю для своєї країни.

***

В той час, як ми присвячуємося боротьбі за поступ людської гідности, ми мусимо посилити боротьбу проти людського убозтва. Це — одна з наших найбільш пекучих проблем.

У З'єднаних Державах Америки маємо нині один з найбільш тривалих у нашій історії періодів економічного розвитку. Економічна експансія продовжується вже 35 місяців. Загальна національна продукція перевищила 600 більйонів долярів — на 100 більйонів долярів більше, як три роки тому. Річні прибутки збільшилися в тому ж самому періоді на 300 долярів на особу. Прибутки корпорацій були ввесь час дуже високі. Пересічна заробітна платня фабричних робітників переступила вперше 100 долярів на тиждень.

І в той же самий час один з п'ятьох американців живе в злиднях!

Їх діти ходять до школи — голодні й босі.

Старші віком громадяни матеріяльно занепадають внаслідок затяжних недуг.

Автоматизація позбавляє людей праці, в якій вони були вишколені, і їх прізвища повторюються постійно на списках тих, що одержують допомогу чи її потребують.

Матері вирощують своїх дітей у „защурених" будинках, що їх треба було зруйнувати вже багато років тому, в будинках, у яких немає лазничок, туалет, водопроводів.

Ці люди — за словами президента Джансона — „живуть на окраїнах надії".

Вони є „забутою п'ятою частиною" — 35 мільйонів населення на дні нашої економічної і політичної будови без зорганізованих оборонців, які могли б довести їх нужду до відома громадянства. Багато американців навіть не запримічують, що ці мільйони злидарів існують, так глибоко позаховувані вони в житлових нетрях наших великих міст і в брудних шахтарських містечках з нечинними копальнями.

Алеж вони існують, і ми не знаємо про них на біду собі самим.

Яких уже тридцять років тому казав Френклін Рузвелт: „Випробуванням нашого прогресу є не те, що ми додаємо ще більше до надміру тих, що мають багато, а радше те, чи ми забезпечуємо відповідно тих, що мають замало".

Сьогодні президент Джансон стоїть перед цим випробуванням. Він започаткував найширшу і найбільш далекосяглу від часу депресії 1930-их років кампанію, спрямовану на боротьбу із злиднями. Він виповів „беззастережну війну злидням в Америці".

Подекуди, це ще більш амбітна програма, як та, що її заплянував був президент Рузвелт. В сучасній ситуації із

(Закінчення на стор. 3-ій)

КРУЖЛЯЮТЬ ЧУТКИ...

Відсутність у Совєтському Союзі преси, як її розуміють на Заході, преси, яка інформує про все, що може цікавити сучасну цивілізовану людину, породжує різного роду „приватні інформаційні аґенції", типу знаного тепер у цілому СССР „Вірменського радіо", що в перекладі на зрозумілу мову має означати „чутки" і „поголоски", передавані пошепки з уст до уст.

Як довідуємось від московських кореспондентів американських газет, останнім часом москвичів охопили панічні настрої у зв'язку з кривавою діяльністю „божевільного Івана". Московські газети нічого про нього не згадували, і панічні чутки ширилися й наростали. Тож сам Хрущов мусів тоді запевняти чужинецьких дипломатів, що „божевільний Іван" перше, як зловила його міліція, зарізав був у Москві не 60, а лише 6 громадян, щоб здобувати собі й своїй полюбовниці гроші для „красивого життя".

Про характер чуток, якими живе совєтський громадянин, знаємо дуже мало, бож за ширення, навіть невинних, здавалося б, чуток і тепер — читаємо в совєтських газетах — ставлять перед „народний суд", а після того часом вивозять кудись на „перевиховання".

Передавані усно інформації охоплюють дуже широке коло тем і поділяються на дві основні групи: вістки із-за кордону і вістки внутрішні. Характер тих вісток здебільша тривожний і сенсаційний — небезпека війни, можливість запровадження карткової системи на харчі, нові проєкти і пляни, що їх снують у Кремлі в зв'язку з „переходом у царство комунізму".

На повінь чуток і поголосок, що заливає Совєтський Союз, реагує совєтська преса тими самими засобами, що й за Сталіна: гостро осуджує тих, що їх поширюють. Але вживає також засобів, сказати б, педагогічних: висміває людей, які вірять „брехливим вигадкам", дармащо, дев'ять десятих тих „вигадок" звичайно справджуються.

Ось так, щоб представити безглуздість всякого роду чуток, московські „Ізвєстія" з 7 лютого переповідають поширену серед совєтських громадян історію, що нібито мала місце недавно в Африці, де працювала совєтська ґеофізична експедиція. Ґориля чи то оранґутанґ викрав з-поміж членів тієї експедиції дівчину і вибрався з нею на дерево. Марні були всі зусилля врятувати її, і тоді викликали гелікоптер. Мавпа шалено відбивалась, але дівчину таки врятували. Як вона тепер себе почуває і де знаходиться — невідомо...

„Ви самі розумієте, — іронізує кореспондент „Ізвєстій", що такої цікавої чутки навіть спростовувати не хочеться. Але треба. Бо численні особи занепокоєні долею цієї ґеофізички. І пишуть вони до редакції схвильовані листи і навіть висилають телеграми. Наприклад, виявляють занепокоєння працівники фінансового відділу міста Жовті Води на Україні, інженер з Саратова, бібліотекар Н. з м. Наволоки і багато інших".

Іронічний тон, в якому переказує цю справу московський кореспондент, розрахований, очевидно, на те, щоб читачі газети посміялися не тільки з тієї вигадки, але й заразом з усіх тих, мовляв, вигадок, що їх поширюють люди, недоброзичливі до совєтської влади.

А про нервозність атмосфери, в якій зроджуються всілякі чутки, може свідчити такий випадок, описаний у тих же таки „Ізвєстіях".

Громадянка А., з'явившись у Москві до крамниці, ненароком торкнулась рукавом свого нейльонового плаща громадянки Б. Громадянка Б. зчинила крик, заявляючи, що її чимсь укололи, отруїли. Усі присутні в крамниці сполошились. Хтось крикнув: „Пахне ліками!" Другий додав: „Треба шукати шприц". Директор крамниці побіг кликати міліціонера.

Громадянку А. заарештували і обшукали за всіми правилами. Але шприца не знайшли. Закликали лікаря. Шукали на руці в „потерпілої" слідів уколу — і також нічого не побачили. І тоді вирішили звернутися до вчених людей. Учені сказали: „Нічого дивного з точки зору чистої науки тут нема. Ваша А. була в нейльоновому плащі, а на ногах у неї були черевики на ґумі. Отже, була вона добрим електричним ізолятором. І досить було торкнутися до цеї іншій людині, як між ними проскочила маленька блискавка. І при цьому запахло озоном. Нервові люди можуть відчути таку маленьку блискавку, як гострий укол". Тож, коли учасники цієї історії почули думку спеціялістів, — пише кореспондент „Ізвєстій", — вони, звичайно, заспокоїлись. Але декілька осіб, які не чули цього вияснення, розійшлися по місті і почали ширити темні чутки про масові отруювання людей.

— Чули ви, що... — звичайно починають совєтські громадяни, оглядаючись, чи не підслухує їх невтаємничене вухо.

Так розповзаються „темні" чутки.

Поруч з чутками розпливаються по містах і селах антисовєтські анекдоти. Але зміст тих сконцентрованих протибольшевицьких аґіток уже не такий, як то було за Сталіна, — в них не страх перед режимом, а зневага до нього та його носіїв, кепкування з бездарного уряду, висміювання комуністичної партії з її архаїчною ідеологією, глузування з Хрущова та його поплентачів.

Ось недавно просочився з України такий характеристичний анекдот:

У черзі за хлібом в Києві обурений довгим чеканням громадянин не витримує і заявляє сусідові: „Піду зараз до Верховного Совєту і наб'ю морду Хрущову" („Многоуважаємий Нікіта Серґеєвич" був саме тоді в Києві). Обурений громадянин відходить і за півгодини вертається. „Чому ж ви так скоро?" — питає в нього сусід. — „Алеж там така черга до Хрущова, що три дні треба стояти..."

Сталінові, навіть в анекдотах, бити морди не відважувались.

В. С-ко

● **Юґославія** є одною з 5-х країн, яким ЗДА відмовили дальшу військову допомогу за те, що вони торгують з Кубою. Насправді, ця відмова нічого не шкодить Юґославії, яка дістала вже майже всі транспорти запасових частин до літаків Ф-84 і Ф-86. З отих товарових транспортів вартости 2 мільйонів дол., не нафпіли до Юґославії тільки пересилки на 5.000 дол. Тому рішення Америки є тільки пустою демонстрацією.

Алла Коссовська

ГІРСЬКИЙ ВОВК

(Повість)

(13)

Чекали вони довго, сидячи на камені. Вже ясніло на сході, і холодний вітер примусив їх зіщулитись і тісніше притулитись одне до одного, коли знизу, з дороги, що крутилася навколо скелі, донісся глухий стукіт копит. Силуети вершників, що їхали ступою, стиха балакаючи, вигринули несподівано, наче з-під землі.

Це були Борис і Цако.

Перед Борисом, упоперек кінського хребта, лежало нерухоме тіло.

— Борисе, що трапилося? — Андрій і Тай кинулися до брата. — Ти живий, ну слава Богу! А це хто, кого везете? Убитий?

— Бандити викрали Заліко. Убили Вано Карґієва, — була відповідь.

Тай ахнула і пригадала, як Вано співав у день великого кувта, вихваляючи свого друга Васо. Андрієві стало моторошно.

Борис був злий і втомлений.

— Мерзотники, силою схопили дівчину просто з ліжка, в самій сорочці. Я знаю його, це швець із Саміті, але він не повіз її в авул, а затяг у гори. Ну, та від мене не сховаєшся, я розшукаю! — гнівно затиснув він п'ястука.

— Яке щастя, що ти живий та здоровий! — гаряче вимовила Тай, гладячи руку Бориса, що тримала нагая.

Викрадення Заліко викликало велику тривогу в усіх авулах Куртатинського міжгір'я. Вже давно не чути було про такі зухвалі вчинки, і батьки перестали були боятися за своїх дочок, коли на ж тобі! Цей одчайдушний розбишака Хазі, зібравши банду таких самих розбишак як він, вночі вдерся до саклі вдови Гусової — матері Заліко, схопив дівчину і, перекинувши через сідло, під ескортою чотирьох вершників, почав утікати.

Сусід Гусової, Вано Карґієв, почувши крик Заліко, вистрілив кілька разів навздогін розбишакам. Тому, що дорога на Саміті лежала через Лац, Хазі не міг обминути Борисового двору, і Борис, збуджений пострілами, кинувся разом з вірним другом Цако за зухвальцями.

Коло річки зчинився бій. Пострілом у голову був убитий Вано. Чудом врятувався Борис, що в нього з відстані двох кроків із-за каменя стрілив один з бандитів.

Борисовим пострілом був ранений один з напасників, про що свідчила калюжа крови на березі річки.

Користаючи з темряви, бандити перебрели річку і зникли.

***

Наступні дні проходили в тривозі. З Владикавказу приїхав слідчий із кількома „жлобами", як їх зневажливо називав Борис. Почалися безконечні допити.

Важко було бути Борисові ввічливим і спокійним, коли самий лише вид уніформи ҐПУ викликав у нього бажання вдарити власника її по голові. Тай ще ніколи не бачила його таким злим і поденервованим.

Андрій уникав зустрічей з представниками влади, а Тай грала ролю господині, усміхаючись роблено-привітною усмішкою і частуючи кавою незнаних гостей. Гості ставилися насторожено до чоловіків, не забуваючи, що один з них „бувший репресований", але чарівна господиня примушувала їхні серця танути, і старий чекіст-слідчий, від'їжджаючи, навіть ґалантно поцілував її руку.

Потім з міста прибув загін кінної міліції, який, з участю Бориса і ще кількох місцевих мешканців, почав розшуки викраденої дівчини.

Але погода не сприяла їм, кілька днів ішли дощі, дороги розмокли, люди і коні стомлювались, і розшуки за кілька днів припинилися.

Тоді Борис вирішив шукати сам і, занедбавши лікарські обов'язки, цілими днями нишпорив по горах, намагаючись відкрити розбишацьке кубло.

Не раз, пізно вночі, відкриваючи йому ворота, Тай помагала впорати мокру і змучену Інґрід і лагідно докоряла йому за нерозважність.

— Скрутиш ти собі в'язи колинебудь, вовче! Хіба ж можна в такій темряві знайти щонебудь? Найлегше загубити щось, життя, наприклад — і вона смикала його за змокрілого чуба.

Борис просив гарячого чаю. Але прокидався Андрій, і чай відсували набік, мовляв, „хай його китайці п'ють!", а натомість на столі з'являлась пляшка араки.

В ці години залюбки розповідав Борис своїм рідним про життя і історію народу, з яким так тісно зв'язала його доля.

— Ви не судіть про осетинську культуру по наших авулах, — казав він одного разу. — Адже й на Україні є немало таких Богом і людьми забутих сіл. До першого міста від нас, як знаєте, 60 кілометрів через ліси та гори. Царський уряд тримав осетинів подалі від культурних впливів, бо так було йому вигідно. Недарма й дивізію, сформовану з осетинів, інгушів та чеченців, названо „дикою", — на пострах ворогам внутрішнім і зовнішнім. А проте, осетини мають свою, хоч і нечисленну, інтеліґенцію, своїх поетів, лікарів, науковців... Вони — нащадки літописних аланів-асів, які вже в I-II століттях зорганізували були могутній союз племен із своєю оригінальною культурою. Їхній поет, Коста Хетаґуров, портрет якого ви бачили у Дзиґі — це осетинський Шевченко. І Тарас Григорович захоплювався визвольною боротьбою осетинського народу, цікавився його літературою.

— Так, так, а їхній Цаґолов присвятив Шевченкові свою книжку, — підхопив Андрій.

— Під зеленим прапором Шаміля, — продовжував Борис, — осетини, пліч-о-пліч з іншими народами Кавказу, довгими роками боролися проти царських армій. А в революцію 1917 року вони збройною рукою відновлювали незалежність Північного Кавказу.

— Значить також самостійники? — спитала Тай.

— Виходить. І тому випиймо, друзі, за осетинських самостійників, які й тепер по кукурудзяних ланах, у горах і лісах не скоряються, боронять свій народ!

Іноді, на прохання Бориса, Тай співала. Її м'яке сопрано лилося так легко, а в слова пісні вона вміла вкласти стільки щирого почуття, що брати ладні були слухати її до світанку. Часом до гурту прилучався Цако, і тоді не було кінця похвалам, які розсипав він на адресу співачки: „Красівий у тебя жена, Андрій, очень красівий український песня пел".

Борисові Цако був відданий до самозабуття. Захоплено розповідав про його хоробрість, відданість лікарській праці, про те, як люблять його по всіх авулах. Тай слухала і дивилась на Бориса, відчуваючи, як з кожним днем він стає їй дорожчим.

— Тобі, Борисе, зовсім не личить прізвище Горленко, — якось, вдивляючись в його смагляве обличчя, зауважила Тай. — Ти мусиш відкинути „г", і тоді буде все в порядку. Ти —орел, а не горлиця. Ось у Андрія є щось голубине і в обличчі, і в характері, а в тебе — нічогісінько!

— Дякую красно! — ображено озвався Андрій і звернувся до брата: — От бачиш, вона вже закохалася в тобі!

— Не кажи дуриниць! — раптом розсердилася Тай.

— Ану-ану, розгнівайся, Наталочко! Мама писала, що тобі дуже личить, коли ти гніваєшся! — піддражнив Борис.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ ВЕДЕ ПОСЛІДОВНУ РОБОТУ Й БОРОТЬБУ В КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ. ДАЙМО УККА ФІНАНСОВУ ПІДТРИМКУ, ЩОБ ЦЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ВІН МІГ ПОШИРИТИ Й ВПЛАТИМО СВОЮ ВКЛАДКУ ДО УККА ВЧАС УДАРНОЇ КАМПАНІЇ, ЯКА ТРИВАЄ ДО ЛЮТОГО 1964 РОКУ

ЗА ВОЛЮ І ДОБРОБУТ

(Закінчення із стор. 2-ої)

злиднями в ЗДА —це не тільки проблема безробіття. Фактом є, що майже половина голів убогих родин сьогодні працюють.

Причини убозтва взаємопов'язані і взаємнодіючі. Вони включають стан здоров'я, автоматизацію, виховання, житлову справу, вік й основні соціяльні відносини.

Дійти до цих причин, виелімінувати „коріння убозтва" — для цієї мети Президент рекомендує досконало скоординовану програму, що в ній беруть участь наші численні федеральні аґенції і що її очолюють найвидатніші особи в Уряді. Незвичайно здібного й енерґійного голову Корпусу Миру Сарджента Шрайвера президент Джансон призначив на керівника цієї кампанії.

Деякі із ділянок цієї програми вже започатковано.

Заплановане Урядом обниження податків пожвавить розвиток економіки, збільшить нашу промислову продукцію і в кінцевій фазі приведе до створення соток тисяч нових місць праці.

Законопроєкт про охорону громадянських прав, який уже схвалила Палата Репрезентантів, дасть такі можливості затруднення й освіти, яких досі ніколи не мали члени меншинних груп.

Програма президента Л. Б. Джансона в справі медичної опіки дасть американцям у віці понад 65-ох років шпитальне забезпечення, яке вони оплатять в роках своєї праці. Це дуже важлива справа, і я радий довідатися про те, що в ній життьово заінтересована ваша організація.

Наші громадяни у віці понад 65 років проводять у три рази більше днів у шпиталях, як решта населення, і то тоді, коли їхні прибутки значно менші. Дуже часто, коли хворіють вони на поважні недуги, їхні ощадності зникають, їхні доми задовжуються, їхні діти звертаються по допомогу, і, кінець-кінцем, вони таки мусять звертатися по допомогу до добродійних інституцій.

Програма шпитального забезпечення, фінансована із соціяльного забезпечення, — це найздоровіша під фінансовим оглядом справа, і одночасно найбільш людяна розв'язка цієї проблеми. Складаючи по і, кінець-кінцем, вони самі 25 центів тижнево, кожний громадянин може заробити собі „право" на медичну опіку в роках старости.

* *

Багато вже зроблено в боротьбі проти людської нужди, але ще більше треба зробити.

Потребуємо більше дешевих мешкань, більше харчів для потребуючих і кращої програми забезпечення проти безробіття. Це — справи першорядної ваги.

Та ми мусимо не тільки перемогти убозтво, — ми мусимо знищити і його причини.

Мусимо дати кращі можливості нашій молоді: кращі школи, кращі бібіліотеки та кращі вигляди на працю. І ми мусимо дати фаховий вишкіл усім тим, що залишають школу, щоб вони мали надію в житті.

Мусимо знайти нові галузі промислу для тих районів, які хронічно терплять від безробіття.

Мусимо подбати про кращі лікувальні можливсті в усіх районах країни, побудувавши більше шпиталів та вишколивши більше медичних сестер.

Мусимо схвалити закон, що підвищував би обов'язкову мінімальну заробітну платню ще на два мільйони людей.

Мусимо зменшити число безробітних, вивчаючи наслідки автоматизації та приготовляючи плян в цьому напрямку. Президент Джансон сказав у цій справі: „Якщо ми мали настільки розуму, щоб винайти ці машини, то мусимо мати і розум на те, щоб стали вони благом, а не загибіллю людства".

Мусимо подбати про допомогу для фізично пошкоджених.

Щоб допомогти розв'язати згадані проблеми убозтва, мусимо створити Крайовий Корпус Служби з добровольців, які хочуть допомогти в цій справі сучасного хрестоносного походу. Працюючи в крайових і місцевих аґенціях, в громадських і приватних, — ці добровольці зосереджуватимуть свою працю на медичних і освітніх потребах сезонових фармерських робітників та індіян, які живуть по резерваціях і поза ними; на вишколі й вихованні молоді; на опіці та допомозі старшим особам, нездібним до праці, умовохворим і умовонедорозвиненим.

* *

Оце та зброя, що її президент Джансон хоче вжити у війні проти убозтва. Мусимо всі засоби у цій війні зробити дійсно скоординованим єдиним змаганням.

Та всупереч різноманітності засобів кошти цієї програми в 1964-му році надзвичайно скромні — коло $500 000 000. На щастя, пан Шрайвер досвідчений фахівець, який напевно зуміє якнайбільше здобути з малої суми, як це він уже показав так переконливо в праці з Корпусом Миру.

Але якби ці кошти й були в чотири рази більші, то виглядали б вони малими, коли оцінювати їх із становища нужди, що має бути зліквідована.

Минулого року наші витрати на публічну допомогу — федеральну, стейтову та місцеву становили — $5 000 000 000. Неможливо обрахувати наші втрати в людському потенціялі за той самий час. Надалі Америка не сміє собі дозволити на таку марнотратність.

Я добре знаю, що промовляю до сприйнятливої авдиторії, коли розгортаю перед Вами проблему убозтва. Український Народний Союз зорганізовано на те, щоб допомагати своїм людям поліпшувати їх соціяльний стан. Я теж певний, що мусять радіти Ваші серця, як радіє і моє, коли ми знаємо, що маємо в особі президента Джансона провідника, який турбується „малими" людьми в Америці.

Треба багато ще зробити в цій ділянці, але ми дивимось вперед, в ясне завтра. Дякую Вам!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Проф. Т. Пасічник видав поему „По всій Україні" і закінчив 7-томову епопею „Петро Гордієнко"

Проф. Трохим Пасічник

Під час своїх відвідин в редакції „Свободи" в дні 18 лютого ц.р. відомий український поет і педагог проф. Трохим Пасічник поінформував членів редакції про вихід своєї нової книжки — поеми „По всій Україні", як також про свої інші письменницькі праці. Проф. Трохим Пасічник, що еміґрував з України після визвольних змагань 1917-1920 років і до кінця другої світової війни перебував у Чехо-Словаччині, живе тепер у Вунсакет, Ровд Айленд, і працює там як педагог в парафіяльній школі при церкві св. Михаїла і як диригент місцевого хору та чоловічого хору „Бандура". В 1957 році проф. Пасічник опублікував у ЗДА другий том своєї епопеї „Петро Гордієнко", що її темою є українські визвольні змагання 1917-1920 років на тлі історії України. Перший том цієї історичної епопеї був виданий 1944 року в Німеччині, але ж увесь надрукований наклад був захоплений і знищений большевиками. Автор плянує в найближчому часі поновне видання цієї першої частини свого твору „Петро Гордієнко" і сподівається видати при допомозі громадянства також п'ять дальших її частин, які він уже закінчив і приготував до друку. З початком 1964 року проф. Трохим Пасічник видав своїм накладом у Ню Йорку поему „По всій Україні", тематика якої охоплює теж події і переживання з часу боротьби за самостійну й соборну Україну. Перше видання цієї поеми появилося було в Німеччині у В-ві Геррозе під час другої світової війни, але також було знищене після приходу совєтських військ. Була написана ця поема в 1922-25 рр. під час перебування автора в Західній Україні і в ЧСР. Під сучасну пору проф. Т. Пасічник працює над історією всесвітньої літератури і закінчив уже її перший том — про літератури Сходу. Другий том цієї праці буде охоплювати грецьку і римську літератури, а третій історію европейських літератур, включно з українською.

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ХОЧЕ ЗУСТРІТИСЬ З ГРОМИКОМ

Лондон. — Британський міністер закордонних справ Р. А. Батлер рішив полетіти до Женеви на 17-тичленну конференцію роззброєння, сподіваючись, що він зможе підштовхнути тамошні наради в сторону якогось успіху. Водночас він сподівається зустрітись там з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Батлер буцім-то ставиться прихильно до пляну частинного знищення бомбовиків, при чому Британія готова призначити на знищення частину своїх бомбовиків так само, як ЗДА готові знищити частину літаків типу Б-47.

Українська хроніка

● Авторський вечір Оксани Керч і Володимира Куліша відбудеться в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку в п'ятницю 28 лютого ц.р., о год. 8-ій веч. Оксана Керч, авторка „Албатросів" читатиме лібретто до своєї нової музичної комедії „Дейзя" і Володимир Куліш говоритиме свої спогади про „Слово" (Будинок українських письменників у Харкові).

● Ірина Постолюк, донька відомого діяча українських видавництв Петра Постолюка, виступала в днях 20-22 лютого ц.р. у виставі трагедії „Електра", як учасниця хору Микенських жінок. Була поставлена ця трагедія заходом театральної групи „Ді Тавер Плеєрс" в Готичній Авдиторії Стейтового Коледжу Ню Джерзі. Ірина Постолюк є студенткою другого року на цьому ж коледжі.

● Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує наукове засідання Комісії для дослідження української суспільної думки з доповіддю Євгена Зибликевича: „Дослідний Інститут ім. В. Липинського у Філядельфії та його архів". Засідання відбудеться в неділю 1-березня 1964 року о 6-ій год. веч. в будинку Академії, 206 Вест 100 вул., Ню Йорк.

● Чергова зустріч Членів Круглого Стола в Ню Йорку відбудеться у п'ятницю 28 лютого 1964 р., в год. 7:30 вечора, в залі Українського Інституту Америки, при 2 Іст 79 вул. в Ню Йорку. Доповідь на тему: „В центрі укпльтурного обміну — враження з піврічного перебування в СССР", виголосить пані Оксана Смішкевич. Після доповіді дискусія. Члени Клюбу можуть запрошувати Гостей.

● Британська автомобільна компанія Лейленда, яка, під покровом британського уряду, продала 400 автобусів Кубі, боронить ся проти американських закидів, що той продаж зламав торговельний бойкот проти Куби та підсилив кубинські збройні сили, що їх можна тепер перекидати британськими автобусами, арґументом: „Коли американці мають надвишку збіжжя, то ми маємо надвишку автобусів". Це порівняння стосується продажу американського збіжжя Совєтському Союзові.

В п'ятницю, дня 28, лютого 1964 р.
о год. 7:30 рано
буде відправлена
в Церкві св. Юрія в Ню Йорку
в СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
сл. п. Наталі з Левицьких НИЧКА
Нашої Незабутньої
Дружини, Сестри, Тети і Приятельки
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
на яку Рідних, Приятелів, Знайомих
Покійної запрошуємо
Д-р ГРИГОР НИЧКА, муж
ОЛЬГА ЛЕВИЦЬКА, сестра (Відень)
ЯРОСЛАВА МУДРА, сестра з мужем ВАСИЛЕМ
ЙОСИФ ІВАНЧУК, брат з дружиною СТЕФАНІЄЮ і дітьми
ЕВГЕНІЯ БАРАНОВСЬКА, сестрінниця з мужем о. ПЕТРОМ і родиною
МАРІЯ РЕЙНАРОВИЧ, сестрінниця з мужем ЛЕВОМ і дітьми
МАРІЯ і СТЕПАН СТЕЦИКИ з родиною,
Друзі

ПОДЯКА

Висловлюємо найсердечнішу подяку ВП. Панству М. Пошиванюкам за квіти та участь у Похороні
бл. п. д-р Ганни Журко
яка відійшла у Вічність дня 10-го січня 1964 р. в Шикаґо.
Рівно ж дякуємо ВП. п-ні О. Чехівській за дар $5.00 на допомогу бідним та ВП. п-ні М. Семеренко за пожертву $5.00 на УВАН.
Від щирого серця дякуємо всім установам, організаціям та окремим Особам, які в той чи інший спосіб вшанували пам'ять Небіжчиці д-р Г. Т. Журко.
Найближчі приятелі
Л. ІВЧЕНКО
Родина КОХНО

Замість квітів на могилу нашої Кузинки і Тети
НАТАЛІ ЛЕВИЦЬКОЇ-НИЧКА
жертвують по 10 дол.
на пам'ятник Т. Шевченка і Українських Інвалідів
Стефа, Йосиф, Лиліян і Адріян ІВАНЧУКИ

Ділимося з Українським Громадянством сумною вісткою, що наш член, учитель Школи Українознавства ОУА „Самопоміч" в Ню Йорку, секретар КОДУС-у, бувший вояк УГА, видатний громадський діяч і приятель молоді
св. п. ПЕТРО СВИСТУН
відійшов у Вічність на 69 році життя, нагло при виконуванні своїх учительських обов'язків в суботу 22 лютого 1964 року.
Похорон відбувся у вівторок, 25 лютого ц. р. з похоронного заведення Бурната, Clifton, N. J. та з церкви св. Миколая в Пассейку на цвинтар св. Михаїла в Lodi, N. J.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Управа ОУА „Самопоміч" в Ню Йорку
Учительський Збір Школи Українознавства
Комісія Допомоги Українському Студенству

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Знайомими і колишніми Парафіянами,
що 22-го лютого 1964 р. в Рочестер, Н. Й.
відійшов у Вічність
о. АЛЕКСАНДЕР ПЕТРО ЛОНКЕВИЧ
уроджений 12 липня 1884 р. у Войнилові, Західня Україна.
Покійний був довголітнім парохом в селі Потутори коло Бережан, а останніх 15 літ був сотрудником при парафії св. Йосафата в Рочестері, Н. Й.
Похорони відбудуться в середу 26 лютого 1964 р.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Горем прибита
РОДИНА

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Приятелями і Знайомими,
що в неділю, дня 2-го лютого 1964 року
в Товмачі на Україні
з волі Всевишнього упокоївся в Бозі
на 83 році життя
наш Найдорожчий БАТЬКО і ДІДУНЬО
бл. п. о. Канонік ІВАН ПЛАВЮК
Покійний б. військовий капелян у 1-ій світовій війні, та понад 50 літ Катехит і двократний директор державної гімназії в Товмачі та останньо більшовицький в'язень, який в глибокій старості відбув 5 літ примусових каторжних робіт на далекому Сибірі і по повороті вже ніколи більше не прийшов до здоров'я — помер на пості ревного католицького священика, який ще в суботу 1 лютого ц. р. відправляв Службу Божу, а в неділю раннім ранком 2 лютого вже з'єднався з Богом, як вірний Його слуга.
Величавий похорон відбувся у вівторок, дня 4 лютого 1964 р., о год. 9 ранку. По Службі Божій, що її відправив місцевий священик тлінні останки похоронено на місцевому цвинтарі в гробівці біля власної дружини.
В похоронах взяла участь не тільки дослівно вся громада міста Товмача, але і маса людей з доокoличних сіл, які знаючи Покійного як ревного католицького священика та доцінюючи Його заслуги на полі виховання шкільної молоді — прийшли в останнє віддати Йому прислугу.
Всім, які чимнебудь причинилися до звеличання похоронів чи за життя помагали Покійному, як також і тим, що в години тяжкого нашого горя давали нам розраду і всім тим, що прислали нам вирази співчуття листовно, телефонічно чи особисто —
складаємо нашу глибоку подяку і щире СПАСИБІГ.
Горем прибиті
ЛУБОВ ПЛАВЮК-ДРАГАНЧУК — дочка
з мужем МИКОЛОЮ та синами
ІГОРОМ І ІВАНОМ

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Проблеми цілости сільського господарства, як цілости економіки СССР і України — доповідь В. С. Голубничого.

На науковій конференції, присвяченій сучасному станові сільського господарства СССР і України, що її влаштували 8 червня 1963 р. Природничий Відділ і Правничо-економічна Секція УВАН у ЗДА, В. С. Голубничий зробив доповідь: „Проблеми сільського господарства, як частини цілости економіки СССР і України".

Проблема економіки сільського господарства всередині цілости совєтської економіки полягає в тому головним чином, що сільське господарство дістає замало капіталу, замало фондів, що йшли б на механізацію, електрифікацію й хемізацію виробництва.

В усіх без винятку передових індустріяльних країнах світу сільське господарство є субсидійоване. Не тільки в Америці, але й в усіх країнах Західньої Европи, а навіть в Японії, держава законами встановлює с. г. ціни на такому високому рівні, який забезпечує фармерам достатньо прибутку, щоб постійно підвищувати механізацію й хемізацію виробництва. Тільки в СССР і країнах совєтського бльоку сільське господарство, навпаки, є експлуатоване на користь інших секторів економіки, зокрема індустрії. Заготівельні ціни на с. г. продукцію в СССР не тільки не приносять колгоспам достатньо прибутку, а часто не покривають коштів їх продукування.

Спочатку, перед війною експлуатація села сприяла індустрії, індустрія успішно проходила чималою мірою за рахунок села. Але після війни цей стан перетворився у свою протилежність і тепер відсталість сільського господарства гальмує зростання не тільки промисловости, а й цілої економіки СССР. Сталось це тому, що через постійну недостачу капіталу совєтське сільське господарство залишилось трудоінтенсивним, а не капіталоінтенсивним як стало сільське господарство капіталістичних країн. Відтягання робочої сили з села до міста в СССР, що чимало сприяло розбудові індустрії перед війною, дійшло після війни до межі можливого. Воєнні втрати людности ще більше загострили цю проблему. Після війни притік робочої сили з села до міста сильно сповільнився і зменшився, бо через нестачу капіталу (машин, моторів) на селі, там стала відчутною нестача робочої сили. Витворився парадокс: з одного боку, порівняно до інших країн, в СССР ще й далі існує аграрне перенаселення — тобто ще й досі забагато людей припадає на одиницю земельної площі і на одиницю продукції. З другого боку, на виробництві відчувається брак робочої сили, але зменшились можливості посилання робочої сили з села до міста. Це стало одною з причин того, що сільське господарство тепер гальмує зростання промисловости.

Другою причиною того, що сільське господарство стало гальмом для совєтської економіки, є його низька невистачальна продуктивність, низька врожайність — і це знову через брак капіталу для придбання машин, електрифікації, вживання хемічних добрив, кращих сортів насіння, видів худоби, тощо. Низька продуктивність сільського господарства створює трудноші з постачанням міст харчами, а індустрії — сировиною.

Настільки низькою є тепер насиченість капіталом сільського господарства СССР видно з таких порівнянь: на одного с. г. робітника в СССР припадає механічного тягла (тобто тракторів, вантажних авт, самоходних комбайнів і господарських двигунів) лише 4 кінські сили. А в ЗДА на одного робітника припадає 68 кінських сил механічного тягла!

В СССР на одного с. г. робітника припадає на рік лише 211 кіловат - годин вжитої в сільському господарстві електроенергії, а в ЗДА — 5,183 кіловат-год.

В Англії, Німеччині, Швеції та інших західньо - европейських країнах на одиницю площі й на одиницю продукції вживають ще більше капіталу ніж у ЗДА і порівняльно менше годин людської праці. Через те, наприклад в СССР урожайність зернових з гектара в тричі нижча ніж в Европі, видайність худоби в два рази нижча і т. д. Хемічних добрив та інших хемікалій на одиницю площі вСССР уживають в 10—12 разів менше, ніж у передових країнах з високо - продуктивним сільським господарством.

За рівнем механізації, електрифікації й хемізації сільське господарство СССР стоїть на 14-му місці.

Погляньмо, в який спосіб Хрущов розв'язує проблему нестачі капіталу в сільському господарстві. Після смерти Сталіна, в період 1954 — 58 рр. Хрущов вимагав збільшення капіталовкладів у сільське господарство і почасти досягнув цього. Частку капіталовкладів у сільське господарство в капіталовкладах в цілій економіці він збільшив з 13.7% в 1953 р. до 20.5% в 1955 р. Проте більшість цих капіталовкладів пішла на цілинні землі і там пропала марно.

Після 1955 р. частка сільського господарства в капіталовкладах цілої економіки стала знову постійно зменшуватися і тепер упала до 15%, як це було за Сталіна. Це сталось не тільки з політичних причин, у зв'язку з підвищенням уділу воєнного бюджету через загострення конфлікту довкола Берліну й на Кубі, а й тому, що Хрущов застосував два нові засоби, якими спробував обійти проблему необхідности збільшення капіталовкладів у сільське господарства: 1) кампанія проти травопільної системи; 2) підвищення цін на продукти тваринництва.

Скасування травопільних сівооборотів Хрущов знайшов спосіб значно й дешево розширити посіви в головних с. г. районах. Розрахунок він зробив доволі мудрий, якщо не прорахується в часі. Безперечно, без травопільних сівозмін родючість ґрунтів скоро стане вичерпуватись і врожайність буде падати. Однак хрущов плянує за цей час розбудувати хемічну промисловість і за певний час різко збільшити постачання сільського господарства хемікаліями. Не виключено, що зростання хемічної промисловости буде своєчасним і падіння врожайности буде попереджено. Тоді цілий ґамбіт Хрущова виявиться правильним. Ті капітали, що мали б йти у сільське господарство, він тепер перекинув на розвиток хемічної промисловости, а продукцію сільського господарства він вирішив збільшити коштом полів під травами, тобто без жадних нових капіталовкладень. В наслідку він, може, уб'є двох зайців — і хемічну промисловість матиме, і продукцію сільського господарства збільшить. Чи це вийде — покаже час.

Другий засіб Хрущова уникнути потреби в збільшенні капіталовкладів у сільське господарство, його політика цін, створив, здається, більше нових проблем ніж розв'язав старих. Підвищення заготівельних цін на продукти тваринництва Хрущов сфінансував коштом міського поселення, піднісши на 30% ціни на м'ясо і молоко. Це болюче вдарило по споживачам, але сумнівно, чи принесло помітні наслідки на селі, бо продукція м'яса не дуже зростає.

Цікаво відзначити, що це вже не вперше хрущовська політика „матеріяльних заохот" селянства до збільшення продукції не дає сподіваних наслідків. Попередні підвищення заготівельних цін на зерно, городину, овочі теж не призвели до поважного приросту продукції, а той приріст, що був, прийшов головно внаслідок розширення площі під посівами та зміни їх структури. Про брак реакції селянства на матеріяльні стимули Хрущова вже кілька разів відзначали совєтські с. г. журнали, хоч пояснення цьому парадоксові ще ніхто не наважився дати.

На думку доповідача, відповідь, мабуть, треба шукати у занадто низькому рівні життьового стандарту селян, який є настільки низький, що ті заохоти, які уряд дає, негайно абсорбуються, споживаються і замість того, щоб справді значно збільшувати продукцію, селянство тоді чекає і мовчки вимагає ще більших заохот! Такі парадокси в бідних суспільствах бували відомі й раніше.

Про надзвичайно низький рівень прибутків селянства недавно повідомили українські с. г. економісти І. Романенко й Н. Нижній в журналі „Экономика сельского хозяйства" ч. 4 за квітень 1963 р. З їх дослідів оплати праці в колгоспах України виходить, що останніми роками колгоспники заробляють всього по 1,30 карб. на день (новими грішми). Це значить, що їх денні заробітки майже в три рази менші ніж у робітників і службовців. Як взяти до уваги, що значну частину року колгоспники не працюють повний час, то вийде, що їх заробітки від держави є, певно, в 4—5 разів нижчі ніж заробітки робітників у містах.

Не дивно, що при такій ситуації колгоспники прагнуть збільшувати продукцію свого приватного господарства, а не колгоспу. А всі заохоти, що їм останнього часу дає держава, вони з'їдають без ефекту, бо ті заохоти надто малі в порівнянні з тим, що вони здобувають з свого приватного господарства.

Отже, політика заохот у Хрущова є невдалою. Ті заохоти мали б бути дуже збільшені, або їх не треба робити зовсім як було за Сталіна.

Єдиною розв'язкою с. г. проблеми, отже, залишається збільшення капіталовкладів у сільсько господарство. Без цього, в умовах існуючої СССР системи, продуктивність сільського господарства, очевидно достатньо не може зростати.

Н. Н.

Іван МАНИЛО

ИДУТЬ ДО МЕНЕ СПІВЦІ

Вол. Русальський... Осьмачка...
 Багряний...
Юрій Клен і М. Ситник...
 Орест...
Їхні лиця, немов у тумані...
І над кожним похилений хрест...

Я пройшов з ними доли і гори,
Їхня ціль — і моя була ціль.
І здається: Багряний говорить,
Идуть до мене співці звідусіль.

Що ж, заходьте, мов рідні,
 в гостину
(З вами, звісно, я бачивсь
 давно),
В кабінеті моїм за Вкраїну
Будем пити поезій вино.

Будем пити за Ваше здоров'я,
Келех слави й мене валить
 з ніг...
Ах, за вас проливав навіть
 кров я!..
Пиймо ж, друзі, за щастя усіх!!

(Пл. огол.)

В Балтіморі відбулася Студійна Конференція „Зарева"

Балтімор, Мериленд. — 22 лютого відбулася в Балтіморі Студійна Конференція з участю осередків „Зарева" Східньої Америки та місцевого студентства. Під час Конференції відбулися 2 дискусійні панелі: 1) „Культурні процеси в Україні і ми" — з участю Павла Дорожинського, Осипа Зінкевича і Марка Царинника та 2) „ЗАРЕВО" і студентська дійсність". В 2-му панелю брали участь: Богдан Гасюк, Василь Камінський і Лев Халупа. Панелем проводив Михайло Герець. Цілістю Конференції керувала обрана Президія в складі: Осип Зінкевич — предсідник, Роман Куделя — заст. і Юліянна Світенко — секретар.

Вечером цього самого дня відбувся для ширшого громадянства заходами місцевого „Зарева" і Української Студентської Громади Академічний Вечір, на якому Андрій Чорнодольський виголосив доповідь н. т.: „Берестейський мир і міжнародні зв'язки української держави" та опісля панель під заг. „Політично-правний статус УРСР". В панелю виступали: д-р Я. Ласійчук, Б. Зелинський, І Хархаліс, О. Траска і Б. Гасюк.

В неділю 23 лютого після Богослужень в українській католицькій і православній церквах відбулася організована поїздка до Вашинґтону і зложення квітів та відмовлення молитви парохом Балтімору о. Мельничуком на могилі президента ЗДА Дж. Ф. Кеннеді.

Фінансовий звіт Громадського Комітету для зустрічі з д-ром В. Кубійовичем в Шикаґо

В українській пресі вже було подано кілька заміток про перебіг громадської акції, скерованої на підтримку діяльности групи науковців НТШ в Сарселі на чолі з проф. д-ром В. Кубійовичем, а зокрема на забезпечення дальшого видання „Енциклопедії Українознавства". Українська громада м. Шикаґо і околиць щиро відгукнулась на заклик Громадського Комітету, взявши численну участь в зустрічі з професором В. К. і в зложенні пожертв на згадану ціль. Подаємо **Виказ Пожерт на НТШ** за час від 10-го травня 1963 р. (початок акції) до 15 серпня 1963 р.; Зложили: $ 200. Кредитова кооператива „Самопоміч" в Шикаґо; $ 190. д-р В. Соколовський; по $ 100: д-р Іл. Мула, д-р Р. Козакевич, д-р Ф. Демус, Ів. Котальчук, д-р Р. Смик, Об'єднання Українців в Америці — від. в Шикаґо, д-р Р. Войнарівський, д-р В. Рижевський, Клюб Львовян, д-р Яр. Кокурудз; $ 85. — Союз Українок, Від. ч. 22 в Шикаґо; по $ 50: Евг. Тютько, інж. Т. Федорович, д-р В. Марчук, д-р В. Калинюк, д-р В. Помірко, д-р Ів. Рудавський, д-р Ал. Рейнарович, д-р Б. Ткачук, Український Золотий Хрест в Шикаґо, д-р В. Фединяк; $ 31 — СУМА осередок ім. полк. Ів Богуна; $ 30 мґр. М. і Р. Турянські; по $ 25: П. Бабяк, мґр. М. Головата, Я. Войнаровський, Т. Ліскевич, адв. Юл. Куляс, д-р Ах. Хрептовський, ОДВУ в Шикаго, Видавнича Спілка - книгарня Шикаґо, О. Ліщинський, СУМА ос. ім. М. Павлушкова; по $ 20: О. Весоловський, кооператива „Самодопомога", З. Петеш; по $ 15: О. Шкільник, д-р Р. Залуцький; по $ 10: О. Дацько, Ст. Коцелко, Т. Яцьків, З. Шведак, Б. Житків, І. Печенюк, д-р С. Кочій, Н. Филипович, Ом. Плешкевич.П. Павлюк, д-р Пав. Сениця, П. Гуцул, Б. Гайдук, Ів. Казанівський, В. Попадюк, Т-во б. в УПА, д-р П. Турула, Братство 1-ої Укр. Дивізії УНА, д-р В. Маркусь, д-р П. Вигінний, гурток пласт „Лисиці", Союз Українських Ветеранів — стан. в Шикаґо, д-р Ст. Самбірський — „Радіогодини"; по $ 5: Н. Троян, Т. Пилявка, П. Ґула, П. Цяпало, Ів. Ліщинський, Союз Українок — від. ч. 29, П.Квасничка, Е. Магур, Р. Филипович, Р. Мицик, М. Ожґа, Ан. Струц, М. Стасюк, Ір. Лунів, М. Денисюк, Ів. Лаврук, інж. Ст. Ґоляш, Об'єднання к. в. УПА — від. в Шикаґо, „Провидіння" від. ч. 97, Ів. Ґула,; по $ 3: М. Трощук, М. Заячківська, В. Сорочак; по $ 2.50: Ст. Мельник; по $ 2: М. Ракуш, П. Кущ; Юр. Теодорович, Ол. Чуб, Н. Балицька, мґр. В. Ничай. РАЗОМ, за весь час збіркової акції вплинуло пожертв на суму 2.730.10 долярів, а за вступне на прийняття при зустрічі з проф. В. К. поступило $ 231, то є всього приходу було 2.961.10 долярів. РОЗХОДИ: З тієї суми передано двома чеками проф. д-рові В. Кубійовичу $ 2.500. для НТШ в Сарселі, а різних видатків зв'язаних з акцією було $ 335.99, то є разом розходів $ 2.835.99. РЕШТУ в сумі 125.11 дол.передано на конто НТШ — Сарсель в касі кредитової кооперативи „Самопоміч" в Шикаґо.

ПРИМІТКИ: 1) Крім одержаних пожертв, задеклярували ще скласти такі дари: Е. Тютько $ 50, д-р В. Марчук $ 50, то є задекляровано разом 100. дол.

2) З розісланих збіркових списків ще не повернулись (помимо двох упімнень) списки під такими числами: 38, 40, 42, 47, 48 ,49, 54, 55, 56, 58, 59 і 61, то є 12 списків.

З нагоди цього звіту Громадський Комітет для зустрічі з проф. В. Кубійовичем в Шикаґо складає найщирішу подяку всім Вш. Пп. Жертводавцям за їхні щедрі дари, а Вш. Пп. збірщикам — за їхні труди й турботи, а також Вш. Паням, що зайнялись влаштованням прийняття при зустрічі. Цим вони всі виявили глибоке зрозуміння необхідної помочі робітникам української науки, що служать Великій Українській Справі.

Д-р Ілля Мула,
голова.
Проф. Павло Бабяк,
заступник голови.
Інж. Ант. Кущинський,
секретар.

Шикаґо, 16 серпня 1963 р.

Секретар праці не зміг намовити робітників вантажити пшеницю для СССР

Бел Габрор, Флорида. — Секретар праці Віллард Вірц 23-го лютого припинив свої старання, щоб намовити Спілку Портових Вантажників до вантаження проданої пшениці для СССР та інших комуністичних країн. Вірц виїхав із Флориди та заявив, що передасть цю справу президентові Джансонові. Робітники домагаються, щоб продану пшеницю до країн комуністичного бльоку перевозили в 50% американські кораблі, і поки не дістануть такого запевнення, відмовляються вантажити зерно. Вірц сказав після кількаденних конференцій з провідниками робітничих організацій, що дальші розмови є безцільні, бо тут є вже заторкнена справа закордонної політики, яку повинен вирішувати Президент і державний секретар Дін Раск. Вірц розмовляв телефонічно з президентом Л. Б. Джансоном, який був в Каліфорнії, де конферував із мехіканським президентом Льопезом Матеосом.

Республіканці домагаються поправки до конституції в справі молитви в школах

Вашинґтон. — Конґресмен Джан В. Бирнс, який є головою Республіканського Політичного Комітету в Палаті Репрезентантів, повідомив, що республіканські конґресмени підготовляють внесок в справі ухвалення поправки до конституції, яка дозволяла б на молитву в публічних школах. Петицію в цій справі підписав вже 141 конґресмен, але треба 218 підписів, щоб можна в повній Палаті домагатися голосування над цією справою. Ця справа є в Палатній Правничій Комісії, і щоб її звідтам видобути треба підписів більшости конґресменів (218). Голова Правничої Комісії конґресмен Емерюел Селлер висловив своє здивовання з акції республіканських конґресменів, бо ним очолювана Комісія плянує провести переслухання в справі численних проєктів зміни конституції в тому напрямку, щоб можна було відмовляти молитву в публічних школах. Селлер сказав, що в цій країні є 83 релігійні секти, які мають менше як 50.000 членів, і тому важко є вирішувати цю проблему, бо все хтось із якоїсь малої секти буде невдоволений із нової поправки да конституції. Поправка конґресмена Френка Дж. Бекера стилізована так загально, що вона повинна всіх вдоволити, бо публічна молитва в школі і читання Біблії відбувалося б на основі добровільности.

ТАРЗАН, ч. 5194. Барнеси були отруєні.

ясинити справу містера і місис
Можливо, що я зможу ви-
Барнес, — сказав комісар поліції. — Знайте, що ми перевели розтин трупів.

— Ну, і що виявилося? — домагався Тарзан. — Висліди були зовсім несподівані, — продовжував поліцист...

— Всі вони були отруєні одноокисом вуглецю!